

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 99 (1986)

Artikel: Collavuratur regionalas
Autor: [s.n.]
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-235121>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 05.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

12.4. La revisiun parziala dals «tschentaments da la LR» è vegnida discutada en pliras sedutas da la supranza. L'october è il sboz per ina revisiun vegnì tramess en consultaziun a las societads affiliadas. La SRR, la USSR, la CRR, la Romania e la URS han preni posiziun. La radunanza da delegads ha spustà la discussiun da detagl e la decisiun sin il 1986.

Collavuratur regionalas

1. Intschess da la Romania

La lavur dil collaboratur regional ha cumpigliau igl onn vargau ils suandonts sis secturs: Scolaziun da carschi — vendita da tablas romontschas — tgira dalla fatscha dils vitgs — translaziuns — preparaziuns pil til da Savognin — viseta allas supranzas communalas.

La scolaziun dils carschi:

Igl atun 84 e l'entschatta digl onn 1985 hai jeu organisau ni giu quita ch'ils cuors d'assimilaziun funcziuneschien en suandonts loghens: Mustér, Sedrun, Trun, Danis, Siat, *Glion e *Sagogn (mira pct. 3 assimilaziun; * en collavuraziun cun Bartholome Tschärner). A Trun era in cuors d'entagliar cun 19 participonts.

Igl atun 1985 ei la «Scuntrada e formaziun Surselva» vegnida fundada. Mia lavur dad ussa naven ei d'animar la populaziun da prender part dils cuors e da sclarir il basegns per novs cuors.

Vendita da tablas romontschas:

Dapi che la pusseivladad da cumprar tablas romontschas ei dada fa nossa populaziun stedaimein diever da quella. Periodicamein vegnan ils fegls cun l'offerta reparti en nos vitgs sursilvans. L'offerta cumpeggia: Habitaziun da vacanzas — combras — parcadi privat — tener liber la sortida — post samaritan — parcadi mo per hosps (clients) e giavischs individuals.

En las suandontas vischnauncas ei vegniu vendiu tablas:

Tujetsch 22, Mustér 9, Medel 8, Trun 6, Sumvitg 9, Breil 8, Rueun 1, Glion 2, Lumnezia 5, Laax 2, Andiast 1, Falera 2, Ruschein 2, Müstair 12, Donat 1, *Total: 90.*

Scamond d'access al plazzal. En cass d'accident vegn surpriu negina responsablidad. Igl impressari.

Suandonts impressaris han cumprau la tabla:

Bertogg Sevgein 2, Tannò Vella 2, Mazzetta Trun 10, Beer Rabijs 15, Beer Tavanasa 6, Camenisch Rueun 4, Gallaria Rueun 5, Carigiet Breil 5, Collenberg Murissen 3, Constraba Sedrun 15, Murer Sedrun 15, Valaulta Rueun 10, Caminada Vrin 2, *Total: 94*

Tuttas 184 tablas han custau frs. 4'459.—.

La tgira dalla fatscha dils vitgs:

A Sumvitg ed a Breil eis ei reussiu da romontschar ualti tut. En quellas vischnauncas ei l'acziun ella fasa dalla realisaziun. Ils cuosts totals muntan sin frs. 60 000.—. Era en Lumnezia, a Falera ed en Tujetsch ei l'acziun actuala.

Translaziuns:

Parallel cul romontschar la fatscha dils vitgs va savens in survetsch da translaziun per mistergners e negoziants. Caussas pli grevas e voluminusas fa il post da lungatg dalla LR. Per ex.: la garascha romontscha — la scolaziun pils miradurs ed autras caussas. Mia lavur ei: intermediaziun e translaziuns pli pintgas.

Preparaziun dil til a Savognin e festivitads 2000 onns Retoromania ella regiun:

15 gruppas digl intschess dalla Romania ein separticipadas dil til a Savognin. Ei ha tuccau d'organisar ils detagls.

Suandontas vischnauncas dalla Romania han festivau ils 2000 onns Retoromania: Surcuolm/Flond, Vella, Lumbrein, Uors, Falera e Rabijs. Il collaboratur regional ei staus fatschentaus en diversas vischnauncas cun l'organisaziun dils detagls.

Viseta allas suprastonzas communalas:

Igl atun 84 e l'emprema mesadad digl 85 hai jeu visitau las suandontas suprastonzas communalas ni lur president:

Tujetsch, Mustér, Sumvitg, Medel, Trun, Breil, Rueun, Glion, Schluein, Sagogn, Laax, Falera, Surcuolm, Vella, Murissen, Cumbel, Degen, Vignogn, Lumbrein, Vrin, Flond e Ruschein.

Intent dallas visetas: Sepresentar e comunicar allas vischnauncas il patertgar dalla Ligia Romontscha e dalla Romania en caussa: Assimilaziun dils immigrants — tgira dil teater ed en general dalla veta culturala — fatscha dils vitgs — survetsch da translaziun etc.

Ina seduta speciala ha giu liug cun exponents da politica e cultura a Glion, alla quala era il secretari dalla LR ed il collaboratur dalla Renania han priu part.

Referats:

La stad 84 hai jeu referiu 6 gadas el ravugl d'uniuns e scolas dalla bassa mo era cun caschun da radunonzas politicas ed occurrenzas sportivas sur dil romontsch en general e sia periclitaziun.

2. Intschess da l'UdG

L'onn da las festivitats giubilaras m'ha procurà blera lavur implü, mo eir blera satisfacziun.

Acziuns da tuot gener:

Correspondenza, organisaziun d'inscunters, p.ex. radunanza da cuvis, radunanza cun la gruppa «la fatscha na noss cumüns», orientaziuns, traducziuns, orientaziun davart dumondas liguisticas, dovairs da rapreschantaziun, retscherchas per incumbenza da la LR: Cargo Domicil e posts da pulizia regard impiegats da lingua rumantscha, trattativas per ün center cultural «Rablüzza» a Scuol, arrandschamaints pel Tren-Art, correcturas dal manual da corrispondenza WEKA, SRR: tschantadas regard revista sonora eui.

Ediziuns: Daspö cha l'intschess rumantsch nun ha ingüna chasa editura chi procura ediziuns, es l'UdG in dovair d'edir svesa belletristica e literatura speciala. In prüma lingia esa dad ir a gurbir finanzas, quai voul dir

chi'd es da far istanzas da qua e da là. Davo esa da trar aint offertas e tratar cun las stamparias, quai chi nun es adüna zuond agreabel e chi dovra bler temp.

Quist on sun sortits da stampa be ils seguints cudeschs:

«La bouda dal Corvatsch», «Temps scabrus» e «L'indio Josê».

Las trattativas cun l'autur Lössi sun stattas ourdvar stantusas, tantplü chi s'ha intermiss eir amo ün editur da la Bassa. Eir la correctura da las banderas consüma bler temp. (Da quinderinvia vögl eu correger svesa eir ils manuscrits).

La fatscha da noss cumüns: Già chi'd exista üna gruppa da glieud giuvna ingaschada ed activa chi fa buna lavur am n'haja permiss da negliger quista lavur. Tuottüna am n'haja adüna darcheu intermiss in cas d'urgenza cun cussagls ed agüd.

Teater: Quia n'haja cusglià ün zich, fat publicità: pressa, placats e pisserà per rapreschantaziuns, p.ex. «La cria ruotta» e'l «Vitürin Muntatsch». Eir n'haja arrandschà la sairada musicala cun recitaziuns «Stagiuns da l'orma» e la sairada da prelecziun cun C.D. Bezzola.

Scoula: La scoula es il ressort da l'inspecter scol. Tuottüna trattaina insembel, p.ex. quai chi riguarda il bilinguissem. Dieta a Bravuogn.

Scoula industrial-commerciala: Quista scoula m'ha dumandà da parderdscher las lezchas rum. d'examins per las vendadras. Implü n'haja funcziunà sco expert a l'examen stess.

Scoulina, prescoulina: Bannida e partecipaziun a la discussiun davart l'instrucziun da rumantsch al seminari da mussadras chantunal.

Bibliotecas popularas: Bannida e partecipaziun a la radunanza annuala. Implü n'haja pisserà per publicità: preschantaziun da tuot las bibliotecas pop. aint ill'«Engiadina» (gazetta bilingua).

Audienzas als mediums da massa: Orientaziuns a schurnalists e fich suvent a scoulas da la Bassa — eir referats davart il rumantsch.

Contacts cun associaziuns e clubs: Referats: «Il rumantsch illa vita da minchadi» pro'l consorzi dals cumüns da la Val Müstair e pro la mansteranza d'Engiadina Bassa (cun ün tschert success).

Center da documentaziun e scoulaziun: Il center n'haja stuvü negliger causa manchanza da temp. Tuottüna n'haja cumplettà la biblioteca.

Scuntrada e furmaziun: Scrit il sböz dals tschantamaints per incumbenza da la LR. Tschantada cun la rapreschantanta da la società da duonnas gr., cul rapreschantant dals Gualsers e culs collegas per inviar la fundaziun da S+F's regiunalas autonomas.

Fundaziun da la Scuntrada + Furmaziun Ladina, tschantadas culs manaders e programmaziun. Participaziun a la radunanza annuala dal VSV/UPS a Lucerna.

Contacts cun minoritats our d'pajais: Rapreschantà la LR a Vienna (Slovens), pro'ls Ladins da las Dolomitas e giò'l Friül.

Acziuns extraordinarias:

Festa Ladina — 2000 ons Retoromania: Participaziun pro'ls preparativs, redschia e scenaria etc. dal gö festal «Flommas in Rezia».

Organisaziun da la part «Il Grischun da trais linguas» pel cortegi/til da la Festa da Tir Federala a Cuoir.

Scuntrada a Savognin: Participaziun cun la gruppa da giuvenils a la preparaziun dal cortegi/til. Cuors da caricaturas.

Discussiun al podium: «Warum sprechen wir nicht Romanisch?»
«Perche discurrin nus rumantsch?»

Remarcha: La lavur nu'm manca, seis effet nun es però adüna ne visibel ne palpabel.

3. Intschess da la Renania

Mia lavur da l'onn passà è stada dominada da las preparativas e l'organisaziun da las festas commemorativas: la festa en memorgia da Gian Fontana, la festa rumantscha sutsilvana e la festa 2000 onns Retoromania.

Concernent l'ulteriura lavur sun jau suandà il princip dals pumpiers: sa concentrar al center dal fieu, bain savend ch'igl arda dapertut enavant en il territori sparpaglià da la Renania. Ma betg dapertut è il fieu tuttina chaud. Cun quai è la strategia da mes operar gia formulada: Jau m'engasch là, nua che jau quint che l'urgenza necessitescha mia intervenziun e l'engaschament da tala laschia sperar in effect commensurà. Perquai ha la Sutselva, essend periclitada il pli fitg, era la prioritad en mes chalender da lavur. I suonda ina survista da las pli impurtantas lavurs exequidas:

Festa en memorgia da Gian Fontana

Il 31-5/2-6 ha gi lieu a Flem ed a Fidaz la festa commemorativa per quest valerus poet indigen, mort il 1938. La Renania m'ha incumbensà da coordinar las lavurs organisatorias ch'èn vegnidas exequidas d'in comité d'organisaziun local ch'è s'engaschà fitg bain: en be 7 sesidas è la festa stada instradada. Ella è stada in success concernent las producziuns da la sairada rumantscha sco era concernent la participaziun dals Rumantschs da Flem. Il pli grond success è quel, ch'il comité organisatori ha sa laschà persvader da cuntinuar la lavur a favur dal rumantsch. Il Comité Romontsch ha gia reprimè las activitads ed ha instradà diversas mesiras a favur dal rumantsch a Flem.

Festa rumantscha sutsilvana

Il 8/9-6 ha gi lieu a Donat la festa menziunada. Questa festa è vegnida iniziada da mai ed organisada en collavuraziun cun 15 uniuns culturalas da la Sutselva. A chaschun da 10 sesidas d'ina cumissiun da program e d'in comité organisatori è la festa vegnida preparada. Er ella è stada da success concernent il program da la sairada rumantscha (la Gruppa da teater da Veulden ha represchentà excellentamain il toc «Il ranver» da Molière) e la participaziun. Il comité d'organisaziun è sa schlià, ma insa-quants represchentants d'uniuns furman vinavant in comité rumantsch che vegn a sviluppar in'activitad a favur dal rumantsch en Sutselva.

2000 onns Retoromania

La Sutselva è sa participada a las festivitads numnadas cun in numer a chaschun dal cortegi ed a l'act festiv cun in chor da Vallada ch'è sa furmà a basa da mia iniziativa, aposta per quell'occurrenza.

4. Revisurat

Revisurs Augustin Cathomen, Breil
 Paul Michael, Cuira
 Romano Plaz, Savognin

Suppleants Valentin Derungs, Glion
 Otto Vital, Cuira

5. Centrala da la Lia rumantscha a Cuira

Direcziun

Secretari: Bernard Cathomas, Cuira/Breil
Substituta: Rita Uffer, Cuira/Savognin

Partiziuns

1. Secretariat

Manadra: Rita Uffer, Cuira/Savognin
Collavuratura: Lydia Lombris, Cuira/Vella
Emprendistas: Yvonne Michael, Cuira/Farden
 Jeannette Demont, Cuira/Breil
 Giuanna Derungs, Cuira/Rabius

2. Finanzas

Contabilista: Corina Dürmüller-Gilly, Cuira/Zernez
 (parzialmain –5/85)
 Barbla Buchli, Cuira/Sent
 (parzialmain 8/85)

3. Ediziuns, chant, curs, exposizuns

Manader: Toni Kaiser, Cuira/Zuoz
Collavuraturas: Olga Merlo, Cuira/Breil (parzialmain)
 Barblina Ruinatscha, Cuira/Fuldera
 (parzialmain)

4. Post da linguatg (purtà per part dal Fond naziunal, FN)

Manader: Georges Darms, Cuira/Ruschein (p.p. FN)
Collavuratur: Anna-Alice Dazzi, Cuira/Samedan
(parzialmain, FN)
Manfred Gross, Cuira/Fuldera
(parzialmain, FN)
Alexi Baselgia, Cuira/Rabius (FN) (–9/85)
René Spescha, Cuira/Mustér (FN) (10/85)
Jachen Andry, Turitg/Ramosch
(parzialmain –3/85)
Carli Tomaschett, Cuira/Trun
(parzialmain 4/85 – 9/85)
Luzian Spescha, Hombrechtikon/Danis
(parzialmain 11/85)
Justina Derungs, Cuira/Siat
(parzialmain –6/85)

5. Post da translaziuns

Coordinaziun: Rita Uffer, Cuira/Savognin
Collavuraturas: Emilia Alig-Schaniel, Domat/Vrin
(parzialmain 9/85)
Ladina Parli, Turitg/San Murezzan
(parzialmain)
Annalis Schaniel, Alvaschagn/Tinizong
(parzialmain)

6. Post da teater

Responsabel: Gian Gianotti, Cuira/Sent
(parzialmain, fin mez avust 85)
Collavuratur: Annemieke Buob, La Punt-Chamuesch
(parzialmain)
Marco Gieriet, Domat (parzialmain)

7. Scolina rumantscha a Cuira

Mussadras: Annatina Campell, Cuira/Cinuos-chel
(–6/85)
Dorina Item, Cuira/Flem
Andreetta Nogler, Cuira/Ramosch (8/85)
Transport: Heinrich Bär, Cuira (parzialmain)

8. Collavuratur regiunals

Romania:	Carli Scherrer, Trun
Uniun dals Grischs:	Jacques Guidon, Zernez
Renania:	Bartholome Tscharner
Uniung rumantscha da Surmeir:	Reto Capeder, Savognin

6. Cumissiuns, gruppas da lavur e gremis spezial

Cumissiun da neologissem

Alexi Decurtins, Cuira
Jon Clopath, Trin
Felix Giger, Cuira
Oscar Peer, Cuira
Faust Signorell, Valbella

Cumissiun da chant

Ernst Bromeis, Ardez
Albert Gaudenz, Zuoz (a partir d'avrigl)
Giusep Huonder, Mustér
Ludwig Morell, Samedan (fin avrigl)
Rudi Netzer, Savognin
Marcus Zarn, Landquart

Cumissiun d'ediziun dals carnets OSL

Surselva	Augustin Manetsch, president, Mustér
Surmeir	Linard Candreia, Casti
Sutselva	Cristian Joos, Cuira
Engiadina	Rut Plouda-Stecher, Ftan
LR	Rita Uffer

Cumissiun da redacziun «Bibliografia retorumantscha»

Jachen Curdin Arquint, parsura, Cuira
Norbert Berther, Cuira
Ines Gartmann, Domat
Christoph Jörg, Domat

Sur Giusep Pelican, Cuira
Gieri Ragaz, Cuira
Isidor Winzap, Cuira
Bernard Cathomas, LR

Cuminanza da mussadras rumantschs (CMR)

Presidenta	Mirta Hartmann, Silvaplauna
Vicepresidenta	Heidi Myrsep, Zuoz
Actuara	Daniela Nay, Domat
Cassiera	Babigna Netzer, Savognin
Revisuras	Daniela Farrer, Stierva
	Barbara Rapp, Laax
Assessura	Gabi Erni, Donat

Redacziun «Scoletta/Scolina»

Chairedactura	Dorina Item, Cuira
Conredacturas	Dorli Biert, Scuol
	Dora Cavelti, Schluein
	Gabi Erni, Trin
	Daniela Farrer, Stierva
	Mirta Hartmann, Silvaplauna
	Babigna Netzer, Savognin

Conferenza dals scolasts da rumantsch en las scolas medias

Manader	Curdin Jeitziner, Mustér
---------	--------------------------

Cussegl da la Fundaziun chasa rumantscha

Parsura	Bernard Cathomas, repr. LR, Cuira
Viceparsura	Toni Halter, repr. Legàt Cadonau, Vella
Actuar	Toni Berther, repr. Romania, Cuira
Cassier	Vinzens Bossi, repr. URS, Cuira
Assessurs	Toni Cantieni, repr. LR, Lai
	Cristian Caduff, repr. Renania, Castrisch
	Reto Florin, repr. SRR, Cuira
	Flurin Bischoff, repr. LR, Sent
	Padruot Signorell, repr. UdG, Cuira
Revisurs	Domenic Signorell, Cuira
	Clau Defuns, Trun/Cuira

Cruppa d'accompagnament
«Istorgia da la litteratura rumantscha» da Gion Deplazes

Jachen Curdin Arquint, Cuira
Faust Signorell, Valbella
Arnold Spescha, Cuira
Bernard Cathomas, LR

Scuntrada dal pievel rumantsch

Organisaziun e comités cf. «Guid da la Scuntrada».

Società retorumantscha

Igl onn vargau va ellas annadas empau sco in onn da fiasta e festivitads.
Quei vul denton buca dir ch'ei hagi era dau luverdis cun quitaus denteren.
Mo tut cumpriu essan nus satisfatgs dil contonschiu.

1. Il Dicziunari rumantsch grischun

Dil DRG ein cumpari ils faszichels 103 e 104, il davos cun ils indices
per la finiziun dil G sco tom 7. Il faszichel 105 cul H ei en stampa.

2. Las Annalas

Il tom 98 ei cumpariu per nies giubileum sco tom festiv da varga 700
paginas. Quei muossa che nossas fontaunas sgarguglian frestgamein era
aunc suenter 100 onns.